

Dopis iz Lvova.

19. kimovca 1848.

Bratje domorodci, izročite blagovoljno junaškim bratam Hervatam tu priloženih 10 gold. srebra.

V Lvovu (Lemberg) imamo kolero, pa do zdaj se še ni pokazala v pravi hudi postavi. Tu v glavnim mestu se šteje okoli 150 mrtvih, po deželi pa blizu 10,000.

Predvčerejšnjim se nam je pokazal prvi sneg tega léta — popoldne se je že raztopil, pa zimno vréme ne prestane.

Nmogi časopisi vspominjajo marsikrat od politiškega življenja v Galiciji, tode veliko krivih misel se v tih popisih bére.

Naših slovenskih rodoljubov glavno delanje nej bode zdaj združenje vsih skropljenih Slovincov v eno deželo; po doseženji tega vpeljanje našiga jezika v vse pisarnice ne bode imelo opór. —

Ne véim zakaj nekteri domorodci hočejo odpraviti staro, v nar. davnejših časih častito imé „Ilirija“ — ki bi vender prihodnjič vse južne Slovine obseči zamoglo. Ne smemo nikdar zapomeniti (pozabiti), de združeni bodemo močni in spoštovani, posamesni in razločeni, slabi in v služstvu lakomnih sosedov ptuje narodnosti.

Slovenske naučne knjige bodo zdaj potrebne, ako se hoče naš jezik v učiliša vpeljati, ali je že kak začetek do tega storjen?

Prihodnjič bodemo, kakor se sliši, na Lvovskim vseučilišu učili v poljském jeziku; meni to ne čini nobene težave, kér umem po poljsko in po malo-rusovsko. Vender svoje drage domovine nikdar ne pozabim.

Z Bogam!

Dr. Jaka Šoklič,

prof. na akadem. tehnič. in vseučilišu Lvovskim.

Dr. Kavčič.

Ni davnej, kar smo v Dunajskih Novicah veliko hvalo našiga poslanca Dr. Kavčiča brali, in vnovič smo včerej v popisu, ki poslance oistro pretresuje, v časopisu „Oesterreichischer Courier“ slavno razsodbo čez našiga Kavčiča brali, ktero z veseljem svojim bravcam oznamimo: Takóle se glási:

„Kavčič. Ein tüchtiger, freisinniger, vielseitig gebildeter, denkender Staatsmann. Slave von Geburt, ist er dennoch kein Sklave slavischer Nationalität. Seine Ansichten sind gediegen, wie steierisches Erz, seine Redeweise, an mancher Stelle etwas gezwängt, ist prägnant, durchdacht, frei von hohlen Phrasen, mehr dem Kerne als der Schale huldigend. Er genießt die Achtung beider Partheien“ u. s. w. To bi se prosto po slovensko réklo: „Kavčič je svobodno misleč, mnogo-účen, previden mož, vés pripraven za državne opravila. Rojen Slován, vender ni rob slovanske narodnosti. Njegove misli imajo veliko v sebi, kot štajarsko železo; njegova beseda, čeravno včasih enmalo zatísnjena, je gotova, krepka in dobro premišljena; brez ovínkov in praznih govoríc se derži vedno bolj jedra, kot lupine. Obé zborni stranki ga spoštuje“ i. t. d.

Gospod Ambrož.

Gosp. Ambrož, naš poslanec na Dunaji, ki je za svojo slovensko domovino že več dobrih storil, kakor marsikteri drugi, ki od slovensine veliko govoré, pa malo ali clo nič za njo ne storé, izdeljuje zdej, kolikor mu le od družih opravil časa ostane, práv potrebno slovensko delo, ktero bo uradnikom v pisarnicah ravno tako dobro služilo, kakor vsacimu družimu človeku, namreč: Ogledálo za izdelovanje mnogoverstnih pisem, namreč: pogódb, zagotovil, testamentov, dolžnih pisem in vsih enacih spiskov, ktere v vsakdanjim življenji potrebujemo in s kterimi so Nemci pod

nadpisam „der Haussekretär“ obilno prevideni, kakoršnih pa nam Slovincem še zlo pomanjkuje. Nadjamo se, de bo gosp. Ambrož tudi dobre slovenske iména vpeljal, zato kér je od ene strani kot kantonski komísar z ljudstvom veliko opraviti imel, je tedej marsiktero čisto slovensko besedo zvedil — od druge strani pa kér se že davnej s slovensino pečá.

Bog daj, de bi se zdej, ko nam je naša narodnost zagotovljena, vsi Slovinci, kteri so v stanu kaj pisati, pridniga pisanja poprijeli, kér nam na vsih straneh bukev pomanjkuje! Kakošno polje še pred nami neobdelano leží! Lotimo se urno dela, vsak po svoji móci, po svoji vednosti! To bo očitno kazalo, de nam je resnica za svojo milo domovino.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénee. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

V sklanjanji smo se Slovinci le malo odtegnili od staroslovanskiga jezika; zlasti Dolenc se terdo derží starih oblik ali form. Štajarc in Gorenc sta v govorjenju sémtertje marsiktere preméne pripravila, ki jih Dolenc in Znotrajne večidel nimata. Take so postavim:

1. V množnim možkim druživniku (instr. pl.) *mi*, *omi*, *ami* namesto goliga *i* postavim:

z gospodami (-mi, omi)	namesto:	z gospodi,
z rakami (-mi, omi)		z raki,
z znancami (-omi)		z znanci.

2. Unimu nasproti pa v ženskim množ. druživniku goli *i* namesto *-mi* ali *-imi*, postavim:

s kreposti	namesto:	s krepostimi (-mi)
s strasti		s strastimi
s koristi		s koristimi
z niti i. t. d.		z nitimi

3. *-ah* v možkim ali pa srednjim množ. mestniku, namesto: *-ih* postavim:

V létah	namesto:	v létih
pri gospodah i. t. d.		pri gospodih.

Take menjave ali mnogoteri skloni imajo sicer to dobro, de je več svobode, zlasti v pesništvu, in kterikrat tudi blagoglasje in polnoglasje zvikšajo; imajo pa tudi to nevgodno, de edinost bégajo, in od staroslovanskiga jezika udaljujejo.

Ako staroslovanske in nove slovnice jezikoslovno primerimo, ne moremo tajiti, de rédno se množni možki in srednji druživnik izhajata v goli *i* (z nekterimi izjémkami, od kterih zdolej); ženski pa v *-ami*, *imi*, *mi*, postavim: s sloni, z angeli, z gospodi; z glavami, z nitimi, s klopami; gola končnica *i* v ženskim množnim druživniku pa bi se težko dala opravičiti, in bo blezo gola sprida (corruptio). Pri možkih in srednjih, kakor je bilo rečeno, množni druživnik v *i* izhaja, vender se pri tih sémtertje v nar. starejših bukvah tudi kterikrat končnica *mi* najde.

Metelkova slovnica, ki je z mnogo umetnostjo izdelana, in se smé po pravici svetilnica slovensine imenovati, le tistim možkiga spola iménam, ki naglas (ton) na končnico vzamejo (postavim dar, ú,) v množnim druživniku končnico *-mi*, namesto goliga *-i* rédno prilastuje; srednjiga spola iménam pa nobenkrate ne. Posleduje se tudi v staroslovanskim jeziku nikoli v *i* ne izhajajo.

Dobrovsky možkiga spola iména v dvé sklanji deli (po terdih in mehkih končnih soglasnikih), in gledé na množni druživnik pravi na 470. in 47. na str. „Soc. in prima proprie *-i* (kirilski jery), non *-mi*, neque *-ami*,